

ĐÁNH GIÁ TIỀM NĂNG DU LỊCH

NAM TRUNG BỘ

NGUYỄN THỊ THANH NGÂN*
TRƯƠNG THỊ LAN HƯƠNG*



Ảnh Đá Dĩa (Phú Yên). Ảnh: Đinh Hữu Ngọt

Duyên hải Nam Trung Bộ có nhiều lợi thế về tài nguyên du lịch. Tuy nhiên, sự phát triển du lịch của các địa phương trong vùng chưa đồng đều, thiếu sự liên kết và phối hợp để thúc đẩy du lịch phát triển.

Vì vậy, cần đánh giá tiềm năng du lịch của cả vùng để xác định rõ những điểm mạnh quan trọng, từ đó đưa ra những định hướng trong việc khai thác tài nguyên.

Nhìn lại kết quả đánh giá

Để có những kết quả vừa mang tính tổng hợp, vừa thể hiện rõ tiềm năng của từng tỉnh, đề tài nghiên cứu đã sử dụng phương pháp chuyên gia chấm điểm dựa trên kết quả thống kê tài nguyên du lịch của toàn vùng duyên hải Nam Trung Bộ (DHNTB). 39 chuyên gia du lịch trong và ngoài vùng đã tham gia chấm điểm các yếu tố về tiềm năng du lịch của từng tỉnh và tổng hợp cho vùng dựa trên thang đo Likert 5 điểm (Rất không đồng ý - Hoàn toàn đồng ý). Kết quả sau khi xử lý thống kê cụ thể như sau:

Đánh giá về tài nguyên du lịch

Vùng DHNTB có hệ thống tài nguyên du lịch tự nhiên và nhân văn đa dạng, đặc sắc như tài nguyên du lịch biển đảo, hệ động thực vật, các di sản văn hóa thế giới, di tích lịch sử - văn hóa, đặc biệt là văn hóa Chăm-pa, kiến trúc nghệ thuật, khảo cổ; các lễ hội văn hóa dân gian; ca múa nhạc; ẩm thực; làng nghề thủ công truyền thống; các bảo tàng và văn hóa nghệ thuật... Tuy nhiên, sự đa dạng và đặc sắc của tài nguyên du lịch tại các địa phương trong vùng không đồng đều. Mức độ đa dạng và đặc sắc của tài nguyên du lịch tập trung chủ yếu ở các tỉnh Đà Nẵng, Quảng Nam, Khánh Hòa và Bình Thuận, trong khi đó tài nguyên du lịch của các tỉnh Quảng Ngãi và Phú Yên được đánh giá có mức độ đa dạng và đặc sắc thấp nhất. Bình Định và Ninh Thuận được đánh giá với mức điểm xấp xỉ 4/5. Do đó, để có thể phát huy được hệ thống tài nguyên du lịch

*Đại học Đà Lạt



Một thoáng Mũi Né. Ảnh: Lê Xuân Thoại

của vùng một cách đồng bộ, bền vững dựa trên những thế mạnh và giá trị đặc sắc của từng địa phương cần có định hướng trong việc quản lý và khai thác tài nguyên du lịch của vùng.

Đánh giá về khả năng tiếp cận

Các tỉnh có khả năng tiếp cận tốt về thông tin, hệ thống giao thông vận tải... là Đà Nẵng, Khánh Hòa, Quảng Nam, Bình Thuận và Bình Định. Trong khi đó, việc tiếp cận du lịch của Quảng Ngãi, Phú Yên và Ninh Thuận vẫn còn hạn chế. Vì vậy, để việc tiếp cận thông tin thuận tiện cần sự nỗ lực của nhiều cấp, ngành, đặc biệt là sự nỗ lực của các địa phương, các doanh nghiệp du lịch và người dân trong việc tăng cường quảng bá thông tin du lịch địa phương đến với du khách.

Đánh giá về an ninh, an toàn

Theo đánh giá của các chuyên gia, vấn đề an ninh an toàn trong khai thác phát triển và thu hút khách du lịch ở DHNTB rất tốt. Đây là yếu tố thuận lợi và là một trong các yếu tố có sức hấp dẫn du khách rất cao.

Đánh giá về sức hấp dẫn du lịch

Sức hấp dẫn du lịch tập trung chủ yếu vào các tỉnh Đà Nẵng, Quảng Nam, Khánh Hòa và Bình Thuận. Đây là những địa phương có các đô thị du lịch với hệ thống tài nguyên khá tập trung, thuận tiện cho khách tham quan trải nghiệm. Sức hấp dẫn của Bình Định cao hơn các tỉnh còn lại (3.94/5). Phú Yên và Ninh Thuận có sức hấp dẫn du lịch ngang nhau (3.88/5). Hiện tại, Quảng Ngãi có mức hấp dẫn du lịch thấp nhất so với các địa phương trong vùng. Điều này cho thấy Quảng Ngãi chưa có định hướng khai thác các tiềm năng du lịch hiệu quả, chưa xây dựng được hình ảnh đặc trưng và chưa tạo thành điểm đến ấn tượng cho du khách.

Vùng DHNTB có tiềm năng du lịch nổi trội là hệ thống tài nguyên biển, đảo và tài nguyên di sản - văn hóa. Tuy nhiên, mỗi địa phương đều có các giá trị tài nguyên rất đặc sắc và độc đáo riêng. Đà Nẵng có bãi biển Non Nước, Ngũ Hành Sơn, nghề chạm khắc đá, lễ hội pháo hoa quốc tế tại Đà Nẵng... Quảng Nam nổi bật với đô thị cổ Hội An và thánh địa Mỹ Sơn, bãi biển Cửa Đại, đảo Cù Lao Chàm, lễ hội đêm rằm phố cổ, du lịch nông nghiệp... Quảng Ngãi có bãi biển Sa Huỳnh, khu chứng tích Sơn Mỹ, đảo Lý Sơn, khu di tích mộ Chum Sa Huỳnh, di tích văn hóa Chăm, lễ khảo lễ thể lính Hoàng Sa. Bình Định có bãi biển Quy Nhơn, festival võ cổ truyền và rất nhiều làng nghề. Phú Yên ngoài nhiều bãi biển đẹp như Tuy Hòa, bãi Bàng... còn có hệ thống đầm, ghềnh như Ô Loan, Cù Mông, vịnh Xuân Đài, ghềnh Đá Đĩa, tháp Nhạn. Ninh Thuận nổi tiếng với bãi biển Ninh Chữ, văn hóa Chăm, vườn nho, gổm Bàu Trúc, vườn quốc gia Núi Chúa. Khánh Hòa nổi tiếng với vịnh Nha Trang - một trong những vịnh biển đẹp nhất thế giới, thành phố du lịch nổi tiếng của Việt Nam. Bình Thuận có Mũi Né, đảo Phú Quý, và đặc sản thanh long. Tóm lại, mỗi địa phương đều có các tiềm năng du lịch rất đặc sắc và riêng biệt. Đây là những yếu tố có sức hấp dẫn lớn đối với du khách.

Đánh giá về thiên tai và biến đổi khí hậu có ảnh hưởng nghiêm trọng đến phát triển du lịch

Mức điểm trung bình đánh giá của các địa phương rất cao và gần như ngang nhau. Kết quả này chỉ ra thiên tai và biến đổi khí hậu đang có ảnh hưởng lớn đến phát triển du lịch của các địa phương trong vùng. Thực tế hiện nay, tại vùng DHNTB nói riêng và cả nước nói chung đang phải chịu những tác động rất lớn từ biến đổi khí hậu như hạn hán, mất mùa... đặc biệt là ở các tỉnh như Ninh Thuận, Bình Thuận, Khánh Hòa. Biến đổi khí hậu đang có nguy cơ gây ra rủi ro cao cho khai thác tiềm năng du lịch và ảnh hưởng bất lợi lâu dài đối với ngành Du lịch. Đây là hạn chế rất lớn cần sự tham gia của tất cả các bên liên quan trong và ngoài ngành Du lịch để giải quyết vấn đề.

Đánh giá về các điều kiện để khai thác tiềm năng du lịch

Kết quả khảo sát cho thấy, Đà Nẵng, Quảng Nam, Khánh Hòa và Bình Thuận có ưu thế lớn hơn trong phát triển du lịch, cụ thể là các điều kiện về cơ sở hạ tầng, cơ sở vật chất kỹ thuật, nguồn nhân lực và chính sách phát triển du lịch, quy hoạch du lịch.

Về chính sách phát triển du lịch và quy hoạch du lịch, các tỉnh Quảng Ngãi, Bình Định, Phú Yên và Ninh Thuận được đánh giá khá thấp, chứng tỏ việc đầu tư cho các điều kiện cơ sở hạ tầng, cơ sở vật chất kỹ thuật, nguồn nhân lực du lịch... vẫn chưa hiệu quả và cần có những định hướng phù hợp để phát triển du lịch; đồng thời, cần tăng cường liên kết, hợp tác giữa các địa phương để tạo nên một hệ thống hạ tầng, cơ sở vật chất kỹ thuật, nguồn nhân lực, quy hoạch du lịch đồng bộ xuyên

suốt cả vùng nhằm tạo nên sức hấp dẫn đồng đều giữa các địa phương trong vùng.

Đánh giá về thông tin điểm đến du lịch ấn tượng và đa dạng

Về việc cung cấp thông tin điểm đến du lịch ấn tượng và đa dạng, tỉnh Bình Định đã vượt lên mức điểm trung bình cao (4.06/5). Đà Nẵng làm rất tốt việc cung cấp thông tin điểm đến du lịch ấn tượng và đa dạng (4.71/5). Đây là yếu tố rất quan trọng góp phần tạo dựng nên hình ảnh Du lịch Đà Nẵng hiện nay.

Định hướng khai thác tài nguyên

Trên cơ sở đánh giá tiềm năng du lịch của các địa phương vùng DHNTB thông qua khảo sát chuyên gia có thể nhận thấy sự không đồng đều về tiềm năng du lịch giữa các địa phương và tiềm năng du lịch của các địa phương trong phạm vi khu vực lõi của vùng chưa được khai thác hiệu quả. Nguyên nhân do khoảng cách địa lý; do mức độ đầu tư và thu hút đầu tư vào du lịch phân tán, chưa được chú trọng; việc phát triển các loại hình du lịch mới dựa trên các giá trị đặc trưng về tài nguyên của địa phương, việc xây dựng các khu giải trí, các khu mua sắm quy mô lớn, hiện đại vẫn chưa được quan tâm đúng mức; số lượng các cơ sở kinh doanh dịch vụ du lịch chất lượng cao còn hạn chế; số lượng và chất lượng nguồn nhân lực vẫn chưa đáp ứng được nhu cầu phát triển; công tác quy hoạch du lịch một số địa phương còn chậm... Thêm vào đó, thiên tai và biến đổi khí hậu cũng có tác động lớn đến sự phát triển du lịch của vùng. Những nguyên nhân này dẫn đến hệ thống sản phẩm du lịch của các địa phương chưa thực sự đáp ứng được nhu cầu của du khách.

Xem tiếp trang 52

dân gian pháo đất tại khuôn viên khu di tích Nguyễn Bình Khiêm, cách làm và thả đèn trời ở làng Nguyễn Xá. Nếu pháo đất mang đến cho du khách sự hứng khởi và vận động nhiều thì đèn trời mang đến sự thanh thoát và thư thái cho nên đây là hai trò chơi bổ sung tốt cho nhau trong một chương trình du lịch. Chương trình này sẽ kết thúc muộn bởi việc thả đèn trời chỉ có thể diễn ra khi trời tối.

Hà Nội - Đèn thờ Khúc Thừa Dụ - Xã Nhân Hòa (Thôn Bảo Hà): Hoạt động trò chơi dân gian pháo đất sẽ diễn ra tại Ninh Giang. Sau khi ăn trưa, nghỉ ngơi, du khách đi phà sang bên kia bờ sông Luộc tham quan các di tích và làng nghề tạc tượng Bảo Hà hoặc thưởng thức nghệ thuật rối nước, rồi cạ ở Nhân Hòa.

Hà Nội - Đèn thờ Khúc Thừa Dụ - Đình làng Lê Xá - Làng Nguyễn Xá: Buổi sáng, du khách sẽ được tham gia vào hội thi pháo đất ở khuôn viên đền thờ Khúc Thừa Dụ, buổi chiều tối sẽ kết thúc bằng những chiếc đèn trời mang ước vọng của du khách thả lên trời.

Hà Nội - Khu tưởng niệm vương triều Mạc - Đồ Sơn (2 ngày): Du khách có thể thoải mái thả diều trên các bãi biển của Đồ Sơn vào buổi chiều ngày thứ nhất và thứ hai sau khi đã được tham gia vào các công đoạn chế tác tại Kiến Thụy khi tham quan khu tưởng niệm vương triều Mạc. Buổi sáng ngày thứ hai, du khách có thể khám phá các di tích tín ngưỡng và lịch sử ở Đồ Sơn.

Hà Nội - Đèn thờ Khúc Thừa Dụ - làng Nguyễn Xá - di tích Nguyễn Bình Khiêm - thôn Bảo Hà (2 ngày): Hoạt động trò chơi dân gian sẽ diễn ra vào buổi sáng ngày thứ nhất với hội thi pháo đất ở khuôn viên đền thờ Khúc Thừa Dụ và thả đèn trời vào buổi tối ở làng Nguyễn Xá. Ngày hôm sau du khách sẽ tham quan một số di tích và làng nghề tại Vĩnh Bảo và trở về Hà Nội theo quốc lộ 5. Nghệ thuật rối nước có thể được trình diễn phục vụ du khách vào buổi chiều ngày thứ nhất tại làng Nguyễn Xá hoặc buổi chiều ngày thứ hai tại xã Nhân Hòa.

Một số trò chơi dân gian đặc sắc của vùng hạ lưu sông Thái Bình như thả diều, pháo đất, đèn trời không chỉ có sức sống lâu bền trong nhân dân mà còn có sức cuốn hút lớn với du khách. Việc khai thác trò chơi dân gian sẽ làm tăng tính hấp dẫn của điểm đến, giúp giữ chân du khách tại điểm lâu hơn và mang lại giá trị trực tiếp cho địa phương. Một số đề xuất và gợi ý về việc đưa trò chơi dân gian vào khai thác du lịch vùng hạ lưu sông Thái Bình hy vọng sẽ mang lại những dấu ấn cho du lịch vùng trong tương lai.■

ĐÁNH GIÁ TIỀM NĂNG...

Tiếp theo trang 45

Việc đánh giá về tiềm năng du lịch giúp nhận diện những điểm mạnh và chỉ ra những hạn chế trong phát triển du lịch của vùng, đồng thời là cơ sở để đề xuất một số định hướng trong việc khai thác tài nguyên tại vùng DHNTB bao gồm:

Một là, các địa phương cần đẩy mạnh tính liên kết vùng để phát triển các sản phẩm du lịch đặc trưng của vùng là du lịch biển đảo và du lịch di sản, văn hóa.

Hai là, mỗi địa phương cần xác định rõ thế mạnh riêng của mình trong mục tiêu chung của cả vùng để phát triển các sản phẩm du lịch đặc thù, hấp dẫn riêng.

Ba là, nâng cao nhận thức các bên liên quan (chính quyền địa phương, cơ quan quản lý du lịch, hiệp hội du lịch, nhà kinh doanh du lịch, người dân địa phương, du khách) về vai trò của tài nguyên du lịch đối với phát triển du lịch và phát triển du lịch bền vững.

Bốn là, hoàn thiện cơ chế chính sách phát triển du lịch các địa phương.

Năm là, nâng cao vai trò quản lý nhà nước, quản lý ngành và lãnh thổ về du lịch.

Sáu là, chú trọng công tác tuyên truyền quảng bá du lịch của từng địa phương; liên kết hợp tác quảng bá giữa các địa phương trong và ngoài vùng tạo ra thế liên hoàn, liên tục; đổi mới công tác xúc tiến quảng bá hình ảnh du lịch.

Bảy là, xây dựng hình ảnh du lịch dựa trên thế mạnh tiềm năng du lịch của từng địa phương và tiến tới xây dựng hình ảnh du lịch đặc trưng cho cả vùng.

Tám là, chú trọng công tác đào tạo phát triển nguồn nhân lực, đặc biệt nguồn nhân lực du lịch có chất lượng cao đáp ứng yêu cầu hội nhập trong xu thế mới hiện nay.

Chín là, thu hút đầu tư vào khai thác tiềm năng du lịch của từng địa phương và vùng để tạo ra các sản phẩm du lịch đặc trưng theo từng địa phương và các sản phẩm đặc trưng, đặc sắc của riêng vùng DHNTB.■

Tài liệu tham khảo

1. Bùi Thị Hải Yến (2009). Tài nguyên du lịch. NXB Giáo dục.
2. Đặng Kim Nhung, Lê Văn Hương, Phí Thị Thu Hoàng, Đào Thị Lưu. Một số cơ sở khoa học trong nghiên cứu phương pháp đánh giá tài nguyên du lịch sinh thái. Tài nguyên và Môi trường. Kỳ 2 - Tháng 4/2009, 50 - 52...

NHA TRANG...

Tiếp theo trang 46

sinh công cộng... chưa đáp ứng nhu cầu của khách du lịch tàu biển.

Hơn nữa, tình trạng bán hàng rong chèo kéo khách gây mất mỹ quan vẫn còn khá nhiều tại cảng và các điểm tham quan tại Nha Trang. Cách tiếp xúc với khách tại điểm tham quan một cách "lộ liễu, thiếu lịch sự và thậm chí là những hành động van nài, cầu xin" đã và đang làm ảnh hưởng tới hình ảnh du lịch Nha Trang, gây cản trở tới quá trình xây dựng thương hiệu du lịch của thành phố biển nổi tiếng này.

Một số giải pháp chủ yếu để thúc đẩy phát triển du lịch tàu biển Nha Trang

Thứ nhất, triển khai rà soát và thiết kế các sản phẩm du lịch căn cứ trên nhu cầu của khách. " Bán cho khách cái họ cần, không phải bán những gì mình có". Sản phẩm du lịch phải thể hiện được những nét đặc trưng của Nha Trang Khánh Hòa. Nâng cao chất lượng nguồn nhân lực du lịch, ngoài kỹ năng ngoại ngữ, doanh nghiệp du lịch nên thường xuyên bồi dưỡng kỹ năng thuyết minh về các điểm tham quan.

Thứ hai, chuyên biệt chức năng đón khách du lịch tàu biển của cảng Nha Trang đồng thời bổ sung, sắp xếp và nâng cấp các cơ sở hạ tầng, trang thiết bị tại cảng Nha Trang. Chức năng đón tàu biển du lịch tại cảng Nha Trang được thực hiện sớm thì số lượng chuyến tàu du lịch cũng như số lượng khách đi bờ tham quan sẽ tăng lên và tăng doanh thu cho ngân sách. Việc di chuyển những tàu hàng hóa rời khỏi cảng Nha Trang sẽ làm không gian cảng được mở rộng, thoáng và sạch sẽ.

Thứ ba, chấn chỉnh tình trạng bán hàng rong tại cảng. Việc này đang gây ảnh hưởng đến hình ảnh du lịch Nha Trang. Các ngành chức năng Khánh Hòa cần có biện pháp hỗ trợ, hoặc quy hoạch điểm bán hàng cố định, đồng thời đẩy mạnh tuyên truyền để những người bán hàng rong thay đổi nhận thức, tiến tới xây dựng môi trường, hình ảnh du lịch Nha Trang an toàn, văn minh và thân thiện.■